

Серија 2, Број 15

ноември 2021

ВЕСТИ ЗА БОРБАТА ПРОТИВ ТЕРОРИЗМОТ

ЗА И ВО ВРСКА СО БАЛКАНОТ

ВО ОВА ИЗДАНИЕ

Вести и информации за
борбата против тероризмот
- 1

Косово: Уапсени пет лица
осомничени за
подготвување на
терористички напади - 2

Босна и Херцеговина: Судот
во Босна и Херцеговина
донесе пресуда по жалба во
случај на странски
терористички борец - 2

ЕВРОПОЛ: Извештај за
состојбите и трендовите
поврзани со тероризмот во
ЕУ за 2021 година - 3

Техники за водење истраги
за тероризам: Тајни
операции, Дел I - 3

Вести за борбата против тероризмот и ажурирање на информациите и поврзување на нашите партнери во регионот

*Министерство за правда на САД, Канцеларија за развој, помош
и обука на обвинителствата во странските држави (ОПДАТ)
во партнерство со Бирото за борба против тероризам
при МНР на САД*

Во ова издание ќе дознаете како државните власти на Косово неодамна попречија еден терористички заговор на ИСИС и запленија поголемо количество оружје. Ќе дознаете нешто повеќе и за неодамнешната одлука во жалбената постапка на суд на БиХ во случајот на еден странски терористички борец повратник. Понатаму, ви нудиме и кус преглед на последниот извештај на Европол за тероризмот, додека на крајот од ова издание нудиме и корисни совети за начинот на кој можат да се преземаат и реализираат успешни тајни операции.

Том Саундерс
Постојан правен советник на ОПДАТ
за борба против тероризмот на Балканот
ОПДАТ/МПСАД
Амбасада на САД во Сараево
SaundersTN@state.gov

Јасенка Феризовиќ
Правен советник
ОПДАТ/МПСАД
Амбасада на САД во Сараево
FerizovicJ@state.gov

Клеј Стифлер
Постојан правен советник на ОПДАТ
за борба против тероризмот на Балканот
ОПДАТ/МПСАД
Амбасада на САД во Тирана
StifflerRC@state.gov

Бледар Башановиќ
Правен специјалист
ОПДАТ/МПСАД
Амбасада на САД во Тирана
BashanovicB@state.gov

Косово: Уапсени пет лица осомничени за подготвување на терористички напади

На 10 октомври 2021 година, косовската полиција и Специјалното обвинителство успеаја да ја попречат работата на една наводна терористичка ќелија. Членовите на ќелијата се сомничат дека биле вклучени во подготовка на терористички акти. Органите за прогон успеале да запленаат поголемо количество оружје, вклучувајќи рачни гранати, експлозиви, огнено оружје, едно беспилотно летало и еден ракетен фрлач. Според медиумските извори на информации, истрагата траела три месеци, а се спроведувала во висока тајност и во текот на истата биле користени посебни истражни мерки, како и физички надзор за потребите на следење на активностите на осомничените.

Оружје заплнето во текот на полициската акција

За осомничениот Ардијан Ѓурај се смета дека бил водач и инструктор на групата. Другите наводни членови на групата се Нухредин Скендери, Ергим Сила, Ментор Белаќа и Шкодран Красниќи. Според наредбата за отворање истрага, на која се повикуваат косовските медиуми, со тек на време Ѓурај станал висок функционер во канцеларијата за надворешни односи на ИСИС и добил упатства за начинот на кој би можел да изгради терористичка мрежа во земјата. Медиумите јавуваат дека во текот на една тајна операција, обвинетите всушност се обиделе да купат оружје од косовската полиција.

Ардијан Ѓурај и претходно бил осудуван и во месец февруари 2018 година му била изречена затворска казна во времетраење од една година и пет месеци затвор за тероризам. Со одлука на Апелациониот суд тој бил ослободен по само пет месеци.

Специјалното одделение на Основниот суд во Приштина, на сите обвинети им одреди 30-дневен притвор додека трае истрагата.

Извори: <https://kallxo.com/lajm/исламска-радикална-група-планирала-терористички-напади-на-Косово/>

<https://kallxo.com/lajm/информации-од-обвинителството-во-однос-на-времметраењето-на-истрагата-за-терористичката-група/>

<https://kallxo.com/lajm/како-биле-поделени-улогите-во-рамки-на-осомничената-терористичка-група-на-Косово/>

Босна и Херцеговина: Судот во Босна и Херцеговина донесе пресуда по жалба во случај на странски терористички борец

Во месец септември 2021 година, Судот на БиХ донесе пресуда во жалбената постапка во врска со случајот на осудениот странски терористички борец Миларем Бербиќ, со што ја потврди пресудата на првостепениот суд и ја потврди изречената 3-годишна затворска казна за обвинетиот. Бербиќ беше осуден на 19 мај 2021 година за кривичното дело Незаконско основање и пристапување кон странска паравоена или параполициска организација. Обвинетиот ја напуштил БиХ во 2014 година и отпатувал за Сирија. За време на престојот во Сирија, тој помагал и се борел на страната на ИСИЛ, како припадник на единицата која била предводена од Горан Павловиќ. Во текот на жалбената постапка, обвинетиот барал укинување на осудителната пресуда, додека пак надлежниот обвинител тврдел дека казната од 3 години не е доволна и барал подолга затворска казна. Апелациониот суд, сепак, ги отфрли барањата од двете страни и ја потврди првостепената судска пресуда.

Извор: [Потврдена е првостепената пресуда за Миларем Бербиќ за војувањето во Сирија](#)

ЕВРОПОЛ: Извештај за состојбите и трендовите поврзани со тероризмот во ЕУ за 2021 година

Извештајот за состојбите и трендовите поврзани со тероризмот во Европската унија (ЕУ) на Европол беше објавен во месец јуни и истиот содржи преглед на терористичките напади и апсења во ЕУ, ОК и Швајцарија во текот на 2020 година.

Според Извештајот, во ЕУ во 2020 година се евидентирани 57 извршени, неуспешни и спречени терористички напади, во кои загинале 21 лице, а 54 биле повредени. Покрај тоа, во текот на 2020 година во Обединетото Кралство биле пријавени 62 терористички инциденти. Според извештајот, во текот на 2020 година биле извршени повеќе цихадистички терористички напади отколку што биле спречени. Сите 15 терористички напади - во ЕУ (10), Швајцарија (2 веројатни терористички напади) и во ОК (3) – биле извршени од осамени актери од различно потекло, а повеќето од нив користеле несофистицирани методи за напад. Значителен број од овие извршители биле претходно ослободени осуденици или затвореници, што ги открива ефектите од цихадистичката радикализација и регрутирањето по затворите, како и заканата што произлегува од ослободените затвореници. Враќањето на странските терористички борци во Европа во 2020 година беше погодено од ограничувањата за патувања поради пандемијата на Ковид-19, при што стотици Европејци останаа во логорите во североисточна Сирија. Освен тоа, укинувањето на услугата за пораки Телеграм во текот на 2019 година, значително ги намали можностите за цихадистичко вмрежување и работење преку интернет.

Во 2020 година, 254 лица биле уапсени под сомнение дека извршиле кривични дела поврзани со цихадизмот, што претставува намалување за повеќе од 50%. Најчестото дело што било причина за апсење било членството во терористичка група, а веднаш потоа ширењето пропаганда и планирањето/подготовката на терористички напади и помагање и финансирање тероризам.

Поголемиот дел од завршените кривични постапки за тероризам во земјите-членки на ЕУ во 2020 година (314 од вкупно 422) беа поврзани со цихадистичкиот тероризам, конкретно со дела поврзани со конфликтот во Сирија и со активностите на терористичките организации кои дејствуваа во таа област, пред се оние на ИСИС.

Извештајот понатаму посочува дека најмалку пет цихадистички напади што се случија во Европа во 2020 година, вклучуваат сторители кои претходно поминале извесно време во затвор, што укажува на фактот дека Европа и понатаму продолжува да ги трпи ефектите од цихадистичката радикализација и регрутирање во затворите и заканата од ослободените затвореници.

Во врска со онлајн цихадистичката пропаганда, во извештајот се наведува дека истата станала пораспространета низ различни платформи по прекинот во услугите на платформата Телеграм во 2019 година и дека поддржувачите на ИСИС очигледно и понатаму имаат потешкотии во обновувањето на своите мрежи и обезбедувањето дека пораките на ИСИС ќе допрат до целната публика. И покрај тоа што квантитетот и квалитетот на пропагандата произведена од официјалните медиуми на ИСИС значително се намалија во 2020 година, поддржувачите на ИСИС продолжија да користат повеќе различни онлајн платформи за промовирање на својата идеологија и поттикнување напади од осамени актери во западните земји. Мрежата на Ал Каеда, исто така, во текот на 2020 година продолжи да го одржува истото ниво на пропаганда преку Интернет.

Според наводите во извештајот, во текот на 2020 година е извршен еден десничарски терористички напад од осамени актер, додека три други напади не успеале или биле спречени. Трисет и четири лица биле уапсени под сомнение за вклученост во десничарски терористички активности. Осомничените лица уапсени за планирање десничарски терористички или екстремистички напади, имаат врски со припадниците на транснационалните насилни онлајн заедници. Извештајот, исто така, посочува дека десничарските екстремисти користат видео игри и платформи за игри за да ја промовираат својата идеологија. Во споредба со 2019 година, во 2020 година, бројот на осудителни пресуди за десничарски тероризам е зголемен.

Во однос на левичарските и анархистичките терористички напади, извештајот открива дека бројките за 2020 година и понатаму се споредливи со оние од претходните години, додека апсењата се намалени за повеќе од половина. Во 2020 година, кривичните постапки за гонење за дела поврзани со левичарскиот и анархистичкиот тероризам биле вториот најчест вид на постапки за гонење тероризам во ЕУ.

Извор: [Извештај за состојбите и трендовите поврзани со тероризмот во ЕУ за 2021 година](#)

Практичен совет

Техники за водење истраги за тероризам: Тајни операции, Дел I

Темата на практичните совети во ова и следното издание ќе бидат тајните операции. Во овој број накратко ќе ги наведеме различните видови тајни операции и важните елементи и прашања што треба да ги разгледаат и земат предвид агенциите за спроведување на законот, пред да ја применат оваа истражна техника. Во следниот број ќе ви понудиме неколку практични совети за водење успешни тајни проекти.

Тајната операција е дефинирана како истражна техника во која службениците за спроведување на законот работат тајно, со цел, да обезбедат докази за одредени незаконски активности. Во тајните операции, еден или повеќе службеници со прикриен идентитет се

ставаат во положба од која ќе можат да обезбедат директни информации за криминални активности и потоа да сведочат како директни сведоци против осомничените или пак во врска со целиот криминален заговор. Опфатот и обемот на тајните операции може да се разликува во голема мерка, почнувајќи од едноставен прикриен контакт преку кој се собираат одредени разузнавачки информации, па сè до многу сложени акции со вклучување на поголем број истражители.

Тајните операции имаат неколку предности. Прво, тие можат да понудат спектакуларни резултати, кои можеби не би можеле да се обезбедат преку употреба на некои други истражни техники. Второ, за разлика од повеќето други пристапи што се користат за решавање на веќе извршени злосторства, тајните операции им овозможуваат на органите за прогон да делуваат проактивно и однапред да го спречуваат извршувањето на кривичните дела. Трето, поради нивната службена положба и обука, службениците за спроведување на законот се сметаат за повеќе посакувани сведоци пред судот, во споредба со доушниците или просечните граѓани соработници на правдата.

Меѓутоа, тајните операции се истовремено и исклучително сложени, одземаат време и работна сила, како и многу ресурси, а тие се и опасни и потенцијално психолошки штетни за агентите со прикриен идентитет и нивните лични животи.

Во суштина, постојат три типа на тајни операции: ограничен контакт, полу длабока прикриеност и операции со длабока прикриеност.

Во случајот на **ограничен контакт или „еднократните операции“**, тајниот агент остварува „еден или повеќе кратки контакти со осомничениот или со некое друго добро упатено лице, со цел, да развие разузнавачки информации или докази“, без да го открие својот идентитет на службено лице. Таквата операција може да вклучува присуство на состанок, водење разговори со различни лица, посета на целна локација итн. Иако овие тајни операции се вообичаено од кус времен рок, истите мораат да бидат добро испланирани и документирани.

Кај **полу длабоките прикриени операции**, тајниот агент „остварува контакти во целната област со постојана зачестеност, но, тој не работи постојано на таквите задачи“. Во овој тип на активности, тајниот агент треба да ги поседува сите потребни квалитетни реквизити за да го поддржи неговиот лажен идентитет, вклучувајќи лажна лична документација и документација за возилото, а понекогаш дури и тајно, односно лажно живеалиште или лажно вработување, кое осомничениот може да го посети и види доколку е потребно.

Операциите со длабока прикриеност се најсложеното ниво на прикриена работа. Тоа е задача со полно работно време, во која тајниот агент целосно и постојано учествува во заговорот и е во постојан контакт со осомничените. Ова значи дека службеникот за длабоко прикривање не треба да врши друга полициска работа и дека агенцијата за спроведување на законот треба да се воздржи од негово користење за истовремено извршување на тајни функции во различни случаи, освен ако тие не вклучуваат ист вид криминал и можат да ја надополнат и истрагата за предметниот случај.

Како што веќе беше нагласено, тајните операции се многу сложени и „тие значат многу повеќе од само еден истражител кој им кажува на луѓето дека тој е некој и нешто друго, од она што навистина е“. Поради оваа причина, агенциите за спроведување на законот треба темелно да ги оценат добрите и лошите страни на ваквите операции, пред да ја применат оваа истражна техника, земајќи ги особено предвид следниве елементи и прашања:

Дали се исцрпени сите други истражни техники? Ако техниките со помали барања можат да ги постигнат истите цели, тогаш тајните операции не треба да се користат.

Дали станува збор за вонредна ситуација? Ситуациите каде што се загрозени животи, може да бараат спроведување на тајна операција. На пример, ако одредена екстремистичка група се обидува да набави експлозивни за да изврши некој бомбашки напад, тајниот агент може да ја преземе улогата на снабдувач со експлозивни, со цел, да спречи некој друг да одговори на нивното барање.

Дали има соодветно лице што е на располагање за да ја одигра улогата предвидена за тајниот агент? Тајната работа е мошне специфична и уникатна и бара одредени вештини и таленти што многу луѓе не ги поседуваат, а некогаш дури и истражителите кои ги поседуваат таквите квалитети, понекогаш не се способни или соодветни да учествуваат во тајни задачи од разни други причини (на пример, поради негативното влијание што таквите операции ќе го имаат врз нивниот семеен живот; доколку тие се добро познати како службеници за спроведување на законот или имаат други специјализирани одговорности во рамките на нивната агенција за спроведување на законот...). Во секој случај, веројатно секогаш е подобро да се откажете од таквата операција, отколку да користите несоодветен оперативен кадар во улога на прикриен агент.

Дали агенцијата може да ја задржи целосната безбедност на операцијата? За тајната операција не треба да знаат сите вработени во истражниот оддел или јавното обвинителство. Специфичните информации во врска со тајната операција треба да се споделуваат само со оние лица, кои навистина имаат потреба да го знаат тоа.

Дали агенцијата може да го заштити агентот со прикриен идентитет? Агенцијата за спроведување на законот мора да направи соодветна проценка за тоа што е потребно за исполнување на оваа обврска, затоа што „колку е поопасен осомничениот, толку е поголема заштитата која треба да му се обезбеди на тајниот истражител“. Обезбедувањето на тајниот агент може да бара примена на различни мерки на претпазливост, како на пример физички надзор, електронско покривање, па дури и назначување на дополнителни службеници, кои би биле задолжени за извршување на други улоги и функции од прикриен карактер.

Дали агенцијата може да се справи со последиците од евентуална неуспешна операција? Ако се чини дека тајниот агент и неговото или нејзиното семејство се во опасност, или дека способноста на агентот да функционира како службеник за спроведување на законот е загрозена, соодветната агенција за спроведување на законот треба да биде подготвена да го префрли тајниот оперативец подалеку од областа, во која дотогаш се реализирала тајната операција

Извор: Вилијам Е. Дајсон, *Тероризам: Прирачник за истражители*, Трето издание, издавачка куќа Андерсон (2008)